

ВСТУП

Розвиток ринкових відносин зумовлює підвищення ролі грошей і кредиту в різних галузях економіки України. Наукове розуміння проблем грошей, грошового обігу, кредитних відносин є необхідною складовою становлення професійних економічних знань студентів. Тому важливе місце в підготовці висококваліфікованих бакалаврів та спеціалістів з економіки відводиться навчальній дисципліні “Гроші та кредит”.

Метою навчального курсу “Гроші та кредит” є ознайомлення студентів із відповідним методологічним і методичним апаратом знань з теорії грошей та кредиту, кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового обороту, грошового ринку та грошових систем, кредитних та валютних відносин для розвитку грошової та кредитної систем.

Предметом дисципліни “Гроші та кредит” є детальна характеристика базових категорій теорії грошей і кредиту, яка необхідна для переходу до конкретних проблем розвитку грошово-кредитної системи в сучасних умовах.

Дисципліна “Гроші та кредит” тісно поєднана з такими економічними курсами, як економічна теорія, теорія фінансів, державне регулювання економіки і прогнозування, макроекономіка, ринок фінансових послуг, фондовий ринок, банківські операції, міжнародні фінанси.

Завдання дисципліни – дати майбутнім фахівцям з економіки знання щодо сутності та функцій таких категорій, як “гроші”, “кредит”, змісту основних теорій грошей, поняття грошового обороту, грошових потоків, грошового ринку та грошових систем, основ кредитних, розрахункових і валютних відносин, тобто сформувати у студентів теоретичну базу для подальшого оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів у системі регулювання економіки України.

Мета пропонованого навчального посібника – забезпечити студентів навчально-методичними матеріалами, необхідними для самостійного вивчення теоретичного курсу “Гроші та кредит”.

Посібник містить основні теоретичні положення щодо вивчення кожної теми, плани практичних і семінарських занять із зазначенням рекомендованої літератури, запитання для самоконтролю міцності засвоєння теоретичних положень курсу “Гроші та кредит”, завдання для блочно-модульного контролю, список рекомендованої літератури із курсу загалом.

Зазначені вище матеріали спрямовані на методичне забезпечення всіх форм роботи студентів, пов'язаної з опануванням теоретичного матеріалу, засвоєнням відповідної термінології, ознайомленням із літературними джерелами тощо.

Розподіл навчального часу за темами курсу “Гроші та кредит” рекомендується провести так. Однак цей бюджет часу та його розподіл можуть уточнювати залежно від підготовки тих чи інших спеціалістів вищих закладів освіти.

Лекційні заняття – 30 год

Се- мestr	№ роз- ділу	Назва розділів і тем, їх зміст	К-сть годин
1	2	3	4
5		Вступ	1
		Предмет і завдання курсу “Гроші і кредит”. Місце курсу в загальноекономічній підготовці бакалаврів з економіки.	
	1	Суть і функції грошей	3
		Рационалістична та еволюційна концепції походження грошей. Визначення поняття суті грошей. Форми грошей, причини та механізм їх еволюції. Вартість грошей. Функції грошей (функції: міри вартості, засобу обігу, засобу платежу, засобу нагромадження). Світові гроші. Роль грошей у ринковій економіці.	
	2	Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	4
		Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Неокласичний варіант розвитку кількісної теорії грошей. Вклад Д. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Сучасний монетаризм як альтернативний напрям кількісної теорії. Зближення позицій монетаристів на неокейнсіанців у їхніх рекомендаціях щодо грошово-кредитної політики в сучасних умовах. Грошово-кредитна політика України в перехідний період на тлі сучасних монетаристських теорій.	
	3	Грошовий оборот і грошові потоки	4
		Поняття грошового обороту як процесу руху грошей. Поняття грошового потоку та критерії класифікації цих потоків. Структура грошового обороту. Маса грошей, що обслуговує грошовий оборот. Швидкість обігу грошей.	

Продовження таблиці

1	2	3	4
		Закон кількості грошей, що необхідні для обороту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот.	
	4	Грошовий ринок	4
		Суть і структура грошового ринку. Чинники, що визначають параметри попиту на гроші. Механізм формування пропозиції грошей. Рівновага на грошовому ринку та процент.	
	5	Грошові системи	4
		Суть головної системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем, їх еволюція. (Системи металевого та кредитного обігу). Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Грошово-кредитна політика центрального банку: суть, типи, стратегічні цілі, завдання. Інструменти грошово-кредитного регулювання. Фіскально-бюджетна й грошово-кредитна політика в системі державного регулювання ринкової економіки. "Сеньйораж" і монетизація бюджетного дефіциту. Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.	
	6	Кредит у ринковій економіці	2
		Необхідність кредиту. Процент за кредит. Функції та роль кредиту.	
	7	Кредитні системи	3
		Поняття кредитної системи. Банківська система: принципи побудови, цілі, механізм функціонування. Становлення та розвиток банківської системи України. Центральні банки, їх походження, призначення та функції. Комерційні банки, їх види та правові основи організації. Спеціалізовані кредитно-фінансові інститути. Міжбанківські об'єднання. Стійкість банківської системи та механізм її забезпечення. Нагляд і контроль за діяльністю банків.	

Закінчення таблиці

1	2	3	4
	8	Валютні відносини та валютні системи	3
		Поняття валюти. Валютний курс та конвертованість валют. Валютний ринок: суть та основи функціонування. Суть та необхідність валютного регулювання. Валютні системи: поняття, структура, призначення. Валютний дилінг у банках. Правила переказу іноземної валюти за межі України. Використання готівкової валюти на території України. Міжнародні розрахунки на валютному ринку (банківський переказ, інкасо, акредитив).	
	9	Фінансові операції на фондовому ринку	2
		Загальна характеристика фондового ринку. Регулювання фондового ринку. Інструментарій фондового ринку.	
		Разом:	30

Практичні та семінарські заняття – 15 год

Се- местр	№ теми	Зміст (теми) занять	К-сть годин
1	2	3	4
5	1	Необхідність та суть грошей. Походження грошей. Роль держави у творенні грошей. Суть грошей. Форми грошей та їх еволюція. Вартість грошей. Функції грошей. Роль грошей як інструмента регулювання економіки.	2
	2	Основні теорії грошей. Номіналістична теорія грошей. Металістична теорія грошей. Кількісна теорія грошей ("транзакційний варіант", "кембриджська версія"). Внесок Дж. Кейнса у розроблення кількісної теорії грошей. Грошово-кредитна політика України на тлі сучасних монетаристських теорій.	2
	3	Грошовий оборот і грошові потоки. Поняття "грошового обороту" і "грошового потоку". Структура грошового обороту. Поняття та складові маси грошей, що обслуговує грошовий оборот. Розрахунок швидкості обігу. Закон кількості грошей, що необхідні для обороту. Механізм поповнення маси грошей в обороті. Характеристика грошового мультиплікатора.	6

Продовження таблиці

1	2	3	4
		Сучасні засоби платежу, які обслуговують грошовий оборот.	
	4	Суть і структура грошового ринку. Механізм формування попиту та пропозиції грошей. Рівновага на грошовому ринку та процент.	2
	5	Суть грошової системи, її призначення в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем та їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи України. Суть та методи державного регулювання грошової сфери. Суть інфляції, її причини, форми прояву та закономірності розвитку. Поняття, цілі та види грошових реформ.	4
	6	Кредит у ринковій економіці. Форми та види кредиту. Принципи банківського кредитування. Функції кредиту та їх класифікація. Процент за кредит.	4
	7	Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку. Складові елементи кредитної системи та їх характеристика. Центральні та комерційні банки, їх походження, призначення і функції. Спеціалізовані фінансово-кредитні інститути.	4
	8	Валютні відносини та валютні системи. Поняття валюти, її призначення та сфери використання. Зміст валютних відносин. Валютні курси та конвертованість валют. Суть та характеристика складових елементів валютного ринку. Необхідність, суть та органи валютного регулювання. Поняття валютної системи, її структура, призначення і види.	6
Разом:			30

Самостійна робота – 57 год

№ з/п	Зміст роботи	К-сть годин
1	Самостійне опрацювання матеріалу	32
Тема 1	Роль грошей у перехідний період до ринкової економіки в Україні	4
Тема 2	Сучасний монетаризм і грошово-кредитна політика	4
Тема 3	Грошовий оборот і грошові потоки в Україні	4
Тема 4	Грошовий ринок в Україні	4
Тема 5	Грошова система та її елементи в Україні	4
Тема 6	Розвиток кредиту в економіці України	4
Тема 7	Фінансово-кредитна система України	4
Тема 8	Вплив міжнародних кредитно-розрахункових організацій на розвиток економіки України	4
2	Підготовка до практичних занять	10
3	Підготовка до модульних контролів	5
4	Підготовка до іспиту	10
Разом:		57